KRAJOWY PLAN DZIAŁAŃ PRZECIWKO HANDLOWI LUDŹMI NA LATA 2025-2027

Spis treści

Spis treści 2
1. Wprowadzenie – podstawa prawna i cel sporządzenia planu 3
1.1. Krajowy Plan Działań 3
1.2. Cele Krajowego Planu Działań 3
1.3. Realizatorzy działań 4
1.4. System monitorowania 4
1.5. Źródła finansowania 5
2. Diagnoza sytuacji 6
2.1. Handel ludźmi na świecie 6
2.2. Polacy jako ofiary handlu ludźmi 7
2.3. Handel ludźmi na terytorium Polski 8
2.4. Dane statystyczne dot. handlu ludźmi na terytorium Polski obrazują poniższe wykresy: 9
3. Zgodność programu z aktami prawa krajowego i międzynarodowego 10
3.1. Prawo polskie 10
3.2. Regulacje prawa międzynarodowego 12
4. Ocena Krajowego Planu Działań za lata 2022-2024 i wyniki ewaluacji 13
5. Kierunki działań na lata 2025-2027 15
Działania 17
Część I 17
Koordynacja działań 17
Część II 18
Działania prewencyjne 18
Część III 21
Wsparcie i ochrona ofiar 21
Część IV 22
Ściganie przestępstwa handlu ludźmi 22
Część V 23
Działania szkoleniowe 23
Część VI 26
Badania dot. problematyki handlu ludźmi / Ewaluacja działań 26
Część VII 27
Zmiany legislacyjne 27

1. Wprowadzenie – podstawa prawna i cel sporządzenia planu

1.1. Krajowy Plan Działań

Krajowy Plan Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2025-2027 (dalej zwany KPD) jest kolejnym z następujących po sobie dokumentów rządowych określających zadania w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi. Pierwszy tego typu dokument (przyjęty przez Radę Ministrów we wrześniu 2003 r.), tj. Krajowy Program Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, był elementem realizacji programu poprawy bezpieczeństwa obywateli „Bezpieczna Polska" przyjętego przez Radę Ministrów 28 sierpnia 2002 r. Potrzeba takiego programu wynikała ze zobowiązań międzynarodowych Polski, w tym m.in. z faktu podpisania i ratyfikowania *Protokołu dodatkowego do Konwencji Narodów Zjednoczonych o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi*. Począwszy od 2009 r. nazwa dokumentu uległa zmianie na Krajowy Plan Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi, a od 2013 r. wydłużono czas realizacji Planu z dwóch do trzech lat. Zgodnie z § 3 pkt 3 zarządzenia nr 392 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 września 2023 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi[1], jednym z zadań Zespołu jest przygotowywanie projektów Krajowych Planów Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi.

Krajowy Plan Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2025-2027 jest efektem prac powołanej w kwietniu 2024 r. grupy roboczej ds. przygotowania Krajowego Planu Działań i monitorowania jego realizacji, działającej w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

KPD zobowiązuje adresatów do realizacji określonych działań w obszarze przeciwdziałania handlowi ludźmi. Działania te mają zasięg ogólnokrajowy i obejmują zarówno prace instytucji centralnych w zakresie tworzenia powszechnie wdrażanych regulacji prawnych lub modelowych praktyk, jak również podejmowane we wszystkich regionach za pośrednictwem odpowiednich jednostek, w szczególności wojewódzkich zespołów ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi.

1.2. Cele Krajowego Planu Działań

Celem głównym Krajowego Planu Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi jest optymalizacja warunków niezbędnych do skutecznego przeciwdziałania handlowi ludźmi oraz wsparcia i ochrony ofiar tego przestępstwa. **Cele szczegółowe** KPD są następujące:

- podnoszenie społecznej świadomości nt. zjawiska handlu ludźmi,
- podnoszenie standardu wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi (w tym małoletnim ofiarom handlu ludźmi),
- poprawa skuteczności działań instytucji odpowiedzialnych za ściganie przestępstwa handlu ludźmi poprzez doskonalenie narzędzi prawnych, struktur oraz wdrażanie najlepszych praktyk,
- podnoszenie kwalifikacji przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie handlowi ludźmi i wspieranie ofiar tego przestępstwa,
- pogłębianie wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi i efektywności podejmowanych działań zwłaszcza w kontekście pracy przymusowej,

[1] Międzyresortowy Zespół do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi został powołany zarządzeniem nr 392 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 września 2023 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi (M.P. poz. 1036, z późn. zm.)

- wzmacnianie współpracy międzynarodowej.

1.3. Realizatorzy działań

Międzyresortowy Zespół do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, w skład którego wchodzą**:**

Przewodniczący Zespołu – Sekretarz lub Podsekretarz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,

Zastępca Przewodniczącego Zespołu – Zastępca Komendanta Głównego Policji,

Sekretarz Zespołu – wyznaczony przez Przewodniczącego Zespołu dyrektor albo zastępca dyrektora komórki organizacyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji właściwej w sprawach przeciwdziałania handlowi ludźmi,

Członkowie Zespołu – przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Komendy Głównej Policji, Komendy Głównej Straży Granicznej, Urzędu do spraw Cudzoziemców oraz innych podmiotów administracji rządowej, instytucji i organizacji pozarządowych zaproszeni, na prawach członka, których wiedza i doświadczenie w obszarze problematyki handlu ludźmi są niezbędne do realizacji zadań Zespołu.

W ramach Zespołu funkcjonują dwie stałe grupy robocze, w skład których wchodzą eksperci reprezentujący instytucje uczestniczące w pracach Zespołu:

- **grupa robocza ds. przygotowania Krajowego Planu Działań i monitorowania jego realizacji,**
- **grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi,**

a także grupy powoływane *ad hoc*, w zależności od konieczności wykonania określonych zadań.

Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, które powstały w oparciu o art. 22 pkt 15 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.) oraz art. 17 i art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190, z późn. zm.) w związku z Krajowym Planem Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi. W skład Wojewódzkich Zespołów wchodzą przedstawiciele różnych instytucji publicznych, organów ścigania i organizacji pozarządowych na szczeblu regionalnym. Udział przedstawicieli poszczególnych instytucji uzależniony jest od decyzji wojewody. W pracach powołanych zespołów udział biorą przede wszystkim przedstawiciele urzędów wojewódzkich, Policji, Straży Granicznej, prokuratur, inspekcji pracy, urzędów pracy, samorządów, kuratoriów oświaty i placówek oświatowych oraz organizacji pozarządowych.

1.4. System monitorowania

System monitorowania działań przewidzianych w KPD prowadzony jest w ujęciu rocznym. Narzędziami okresowej ewaluacji realizacji KPD są:

- spotkania grupy roboczej ds. monitorowania realizacji Krajowego Planu Działań,
- roczne sprawozdanie z wykonania Krajowego Planu Działań,
- roczne sprawozdanie z prac Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przekazywane Prezesowi Rady Ministrów do końca marca każdego roku.

Zgodnie z § 3 pkt 3 zarządzenia nr 392 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 września 2023 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, Zespół odpowiada za monitorowanie wykonalności zaplanowanych zadań oraz opracowywanie corocznych sprawozdań z wykonania Krajowego Planu Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi. Wszystkie podmioty odpowiedzialne za realizację zadań KPD zobowiązane są do przekazania danych określających stopień wykonalności celów szczegółowych założonych w planie.

Stopień realizacji poszczególnych działań podjętych w zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi oraz ochrony ofiar, a także ich efektywność i skuteczność określany jest przy pomocy indywidualnych mierników przypisanych konkretnym zadaniom. Sprawozdanie z realizacji zadań przewidzianych w Krajowym Planie Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi stanowi załącznik do rocznego sprawozdania z prac Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi i jest przekazywane (po uprzednim zatwierdzaniu w drodze uchwały przez członków Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi) do przyjęcia Prezesowi Rady Ministrów przez Przewodniczącego Zespołu do końca marca roku następującego po rocznym okresie sprawozdawczym.

Spotkania grupy roboczej ds. monitorowania realizacji KPD odbywają się średnio dwa razy w roku z inicjatywy Przewodniczącego Zespołu i służą do ewaluacji planu. Istotnym celem spotkań grupy jest identyfikacja zadań o niskim lub zerowym stopniu realizacji i określenie strategii niezbędnej do poprawy poziomu ich wdrożenia.

1.5. Źródła finansowania

Środki na realizację zadań przewidzianych w KPD do realizacji przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej są zabezpieczane w budżecie państwa. Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne finansowane jest ze środków przeznaczonych na realizację zadania publicznego pn. *Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi*. Ostateczne kwoty wynikają z ustaw budżetowych. Pozostałe podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań KPD, w tym Wojewódzkie Zespoły do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, finansują działania odrębnie ze środków własnych. Koszty działania Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi w latach 2025-2027 będą finansowane przez wojewodów w ramach limitów wydatków określonych na dany rok budżetowy.

W celu wykonania działań, instytucje i organizacje zaangażowane w ich realizację, podobnie jak w latach poprzednich, pozyskują również środki finansowe ze źródeł zewnętrznych takich, jak fundusze Unii Europejskiej (w tym Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, czy też Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego), Norweski Mechanizm Finansowy i im podobne.

<u>Finansowanie realizacji działań za rok 2022 i 2023:</u>

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji na realizację zadań przewidzianych w Krajowym Planie Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na rok 2022 przeznaczyło środki finansowe w wysokości 1 235 000 zł, w tym 1 100 000 zł na kontynuację realizacji zadania pn. *Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi* oraz 135 000 zł na inne bieżące działania wynikające z realizacji KPD. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej przeznaczyło w budżecie na 2022 r. środki w wysokości 80 000,00 zł na szkolenia personelu pomocy społecznej z zakresu postępowania z ofiarą/świadkiem handlu ludźmi. W 2023 r. na realizację zadań przewidzianych w Krajowym Planie Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

i Administracji przeznaczyło środki finansowe w wysokości 1 895 000,00 zł, w tym 1 720 000,00 zł na kontynuację realizacji zadania pn. *Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi* oraz 175 000,00 zł na inne bieżące działania wynikające z KPD. Ponadto Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej przeznaczyło w budżecie na 2023 r. – podobnie jak w 2022 r. – środki w wysokości 80 000,00 zł na szkolenia personelu pomocy społecznej z zakresu postępowania z ofiarą/świadkiem handlu ludźmi.

Również Ministerstwo Sprawiedliwości w 2023 r. udzieliło w ramach Funduszu Sprawiedliwości przeznaczonego dla ofiar doświadczonych przestępstwem handlu ludźmi pomocy 21 osobom. Objęła ona:

- pomoc prawną w liczbie 87 godzin,
- pomoc psychiatryczną, psychologiczną, psychoterapeutyczną oraz w ramach grup wsparcia - łącznie 68,5 godziny,
- pomoc materialną w łącznej kwocie 6 653,00 zł.

2. Diagnoza sytuacji

2.1. Handel ludźmi na świecie

Handel ludźmi jest przestępstwem o skali globalnej i trzecim najbardziej dochodowym nielegalnym biznesem na świecie (po handlu bronią i narkotykami). Istotą przestępstwa jest zniewolenie osoby (lub osób) przy użyciu różnorodnych metod i środków w celu jej (ich) wykorzystania, nawet przy początkowym przyzwoleniu ofiary.

Pandemia Covid-19 oraz wprowadzone w związku z nią restrykcje, m.in. w zakresie ograniczenia przebywania w sferze publicznej oraz przemieszczania się, sprawiły, że sprawcy zmienili *modus operandi* przenosząc wiele elementów związanych z werbowaniem ofiar do Internetu. Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC), które zajmuje się zagadnieniami związanymi z handlem ludźmi, odnotowało w 2020 r. globalny spadek liczby wykrytych ofiar handlu ludźmi. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy podaje się mniejszą – spowodowaną pandemią – zdolność instytucjonalną do identyfikowania ofiar, przeniesienie stref wyzysku w bardziej ukryte i trudniejsze do zlokalizowania miejsca, ale również ograniczone pandemicznymi restrykcjami możliwości działania sprawców[2]. Warto również nadmienić, że ostatnie lata wskazują na coraz większy odsetek ofiar wśród mężczyzn[3] oraz jednoczesny wzrost liczby kobiet – sprawców, odpowiedzialnych za handel ludźmi.

Zmienia się także proporcja jeśli chodzi o najczęściej na świecie identyfikowaną formę wykorzystania. W 2020 r. liczba przypadków wykorzystania do pracy przymusowej była równa liczbie przypadków wykorzystania do celów seksualnych – dotychczas najpopularniejszej formie handlu ludźmi – i wyniosła prawie 40%[4]. Większość ofiar identyfikowanych na terytorium Unii Europejskiej to kobiety i dziewczęta, które głównie padają ofiarami handlu ludźmi w celu wykorzystania seksualnego. Niemniej jednak w ostatnich latach odsetek ofiar płci męskiej wzrósł ponad dwukrotnie.

Według danych Eurostatu, w 2022 r. 37% ofiar handlu ludźmi zidentyfikowanych na terenie Unii Europejskiej stanowili obywatele państw członkowskich, a znaczna ich część była wykorzystywana w obrębie własnego kraju. Mimo to, liczba ofiar pochodzących spoza Unii Europejskich w ostatnich

[2] https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2022/GLOTiP_2022_web.pdf.
[3] Zgodnie z raportem TIP 2022 UNODOC w 2020 r. odsetek ofiar płci męskiej wynosił 23% (w 2004 r. liczba ta wynosiła 12%).
[4] https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2022/GLOTiP_2022_web.pdf.

latach wzrosła i przewyższa liczbę ofiar posiadających unijne obywatelstwo. Większość handlarzy w Unii Europejskiej (UE) to obywatele państw członkowskich, często tej samej narodowości co ich ofiary. Ponad trzy czwarte sprawców to mężczyźni, chociaż odnotowuje się wzrost liczby kobiet sprawców tego procederu.

Wraz z rozwojem technologii informacyjnej, Internet stał się narzędziem coraz chętniej i powszechniej wykorzystywanym przez przestępców w procesie rekrutacji, komunikacji, organizacji transportu oraz dokonywania transferów pieniężnych. Internet i media społecznościowe pozwalają przestępcom zwiększyć zasięg i dotrzeć do większej liczby potencjalnych ofiar i klientów. Serwisy z ogłoszeniami o pracę i platformy randkowe wykorzystywane są przez handlarzy do identyfikacji osób marginalizowanych, bezbronnych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Jest to szczególnie niebezpieczny proceder zagrażający bezpieczeństwu małoletnich osób poruszających się w sieci. Wykorzystanie nowoczesnych technologii do popełniania przestępstw związanych z handlem ludźmi oraz fakt, że przestępcy w sieci pozostają anonimowi, stanowi poważne wyzwanie dla organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Konflikty zbrojne powodują wzrost liczby ofiar handlu ludźmi zarówno na obszarze, na którym są one prowadzone, jak i poza nim. Utrzymujący się konflikt na Ukrainie i wysoka liczba osób wewnętrznie przesiedlonych i uchodźców wojennych zwiększa ryzyko handlu ludźmi dla ukraińskiej ludności. Poprzedni konflikt na Ukrainie, który miał miejsce w 2014 r., dwukrotnie zwiększył liczbę ukraińskich ofiar wykrytych dwa lata później, tj. w 2016 r. we wschodniej Europie[5]. Działania prewencyjne, w tym podnoszenie świadomości społeczeństwa, zarówno potencjalnych ofiar jak, i osób mogących zawodowo mieć styczność z tym procederem pozostaje kluczowym elementem przeciwdziałania handlowi ludźmi.

2.2. Polacy jako ofiary handlu ludźmi

Obywatele polscy najczęściej padają ofiarami handlu ludźmi za granicą, głównie w: krajach Europy Zachodniej (Wielka Brytania, Irlandia, Niemy, Francja, Holandia), jak również w krajach skandynawskich (Dania, Szwecja, Finlandia). Ofiarami pracy przymusowej najczęściej są mężczyźni, pracujący w sektorze budowlanym lub produkcji rolnej. Należy wskazać również na aktywność pewnych grup przestępczych, których działalność kryminalna polega na wykorzystywaniu osób do żebractwa, kradzieży, czy wyłudzania kredytów i świadczeń socjalnych – jest to również forma wykorzystania ofiar handlu ludźmi. Polki są ofiarami wykorzystania seksualnego, w tym zmuszania do prostytucji, lub w przemyśle pornograficznym zarówno za granicą, jak i na terytorium naszego państwa.

Z danych Prokuratury Krajowej wynika, że to właśnie polscy obywatele stanowią najliczniejszą grupę pokrzywdzonych. W 2021 r. liczba ofiar handlu ludźmi polskiego pochodzenia wynosiła 318 osób, podczas gdy drugie miejsce zajmowali obywatele Mołdawii z liczbą ponad 6 raz mniejszą (50). W 2023 r. liczba ofiar wśród obywateli Polski podwoiła się w stosunku do roku 2021 r. i osiągnęła pułap 680 osób, ponownie znacząco pozostawiając w tyle obywateli drugiej co do liczebności grupy, tym razem Kolumbijczyków, których zarejestrowano 125 przypadków.

[5] https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2022/GLOTiP_2022_web.pdf.

Dane te, ujęte w formie graficznej i tabelarycznej w podrozdziale 2.4., świadczą o tym, że zjawisko handlu ludźmi w sposób znaczący dotyczy obywateli naszego kraju, którzy w każdym roku między 2021 a 2023 stanowili najliczniejszą grupę pokrzywdzonych.

2.3. Handel ludźmi na terytorium Polski

Polska z uwagi na swoje położenie geograficzne, jest jednocześnie krajem pochodzenia, krajem tranzytowym oraz krajem docelowym dla ofiar tego procederu. Konflikty zbrojne oraz związane z tym ruchy migracyjne zwiększają ryzyko wystąpienia przestępstwa handlu ludźmi, zarówno na terenie objętym konfliktem jak i poza nim. Konflikt zbrojny na Ukrainie i wzmożony ruch migracyjny spowodował, że ze względu na swoje położenie, polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości stanęły przed bezprecedensowymi wyzwaniami w zakresie zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi. Należy pamiętać, że do Polski przybyła największa liczba uchodźców z Ukrainy, a znaczną większość stanowią kobiety i dzieci – grupa najbardziej narażona na wykorzystanie w prostytucji i innych formach wykorzystania seksualnego.

Polska, tak jak i inne kraje, w których odnotowuje się przypadki handlu ludźmi, wdrożyła szereg kompleksowych działań, których celem jest m. in. sprawne diagnozowanie przypadków handlu ludźmi, stały monitoring tego zjawiska, przeprowadzanie szkoleń czy proponowanie zmian legislacyjnych. Działania te podlegają weryfikacji i udoskonalaniu, gdyż przestępcy związani z tym procederem ciągle szukają nowych sposobów na werbowanie kolejnych ofiar.

Obecnie najczęściej identyfikowaną w Polsce formą wykorzystania w handlu ludźmi jest wykorzystanie w pracy i usługach o charakterze przymusowym. Od kilku lat stale rośnie liczba ofiar tej formy wykorzystania pochodzących z krajów Ameryki Łacińskiej np. z Kolumbii, Gwatemali, Wenezueli, Meksyku[6], werbowanych przez nieuczciwe lokalne agencje pośrednictwa pracy, przy pomocy Internetu i mediów społecznościowych. Ofiary przyjeżdżają do Polski dobrowolnie i legalnie w oparciu o umowę o ruchu bezwizowym z krajami Ameryki Łacińskiej. Na miejscu okazuje się, że zostały wprowadzone w błąd co do warunków pracy, płacy i zakwaterowania, odbierane są im dokumenty tożsamości i stosowana jest przemoc psychiczna i/lub fizyczna.

Ofiarami wykorzystania w żebractwie najczęściej padają osoby pochodzenia romskiego, obywatele Mołdawii lub Rumunii – zarówno kobiety, mężczyźni, jak i dzieci. Wyszukiwane są osoby z widocznym kalectwem, niewykształcone i w trudnej sytuacji materialnej. Również w tym przypadku konieczne jest zapewnienie długofalowej pomocy i wsparcie w edukacji, integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej.

Na terytorium Polski dochodzi również do tranzytu ofiar z Europy Wschodniej i Azji do krajów Europy Zachodniej i Skandynawii. W takich przypadkach identyfikacja i udzielenie pomocy stanowi wyzwanie, gdyż cudzoziemcy nie zawsze utożsamiają się ze statusem ofiary, a ich priorytetem jest dotarcie do kraju docelowego i obiecanej pracy.

[6] Z danych statystycznych zgromadzonych przez MSWiA wynika, że w 2022 r. wzrost zidentyfikowanych ofiar handlu ludźmi pochodzących z Ameryki Południowej wyniósł 476 % w stosunku do roku 2021.

2.4. Dane statystyczne dot. handlu ludźmi na terytorium Polski obrazują poniższe wykresy:

Liczba osób pokrzywdzonych z podziałem na formy wykorzystania w latach 2021–2023

dane Prokuratury Krajowej

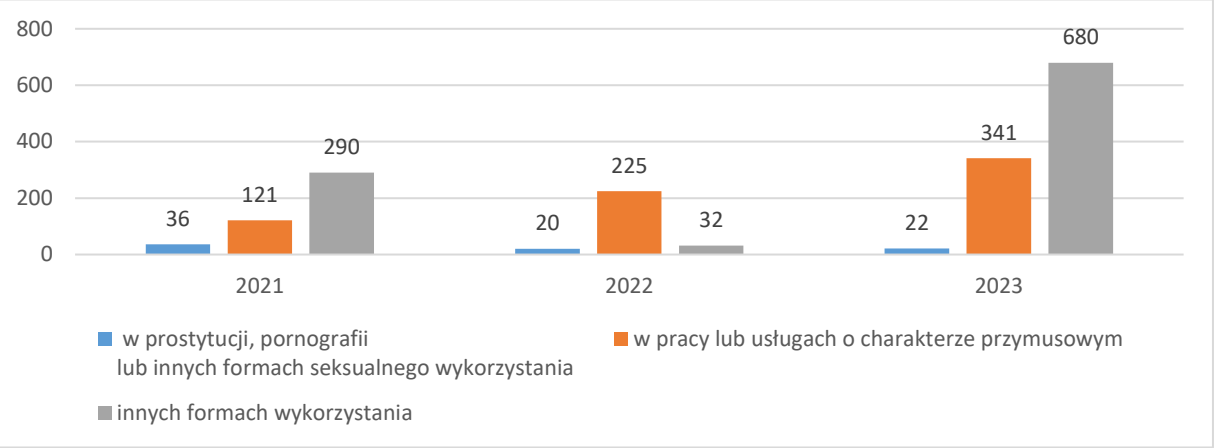

Liczba osób pokrzywdzonych w latach 2021–2023

dane Prokuratury Krajowej

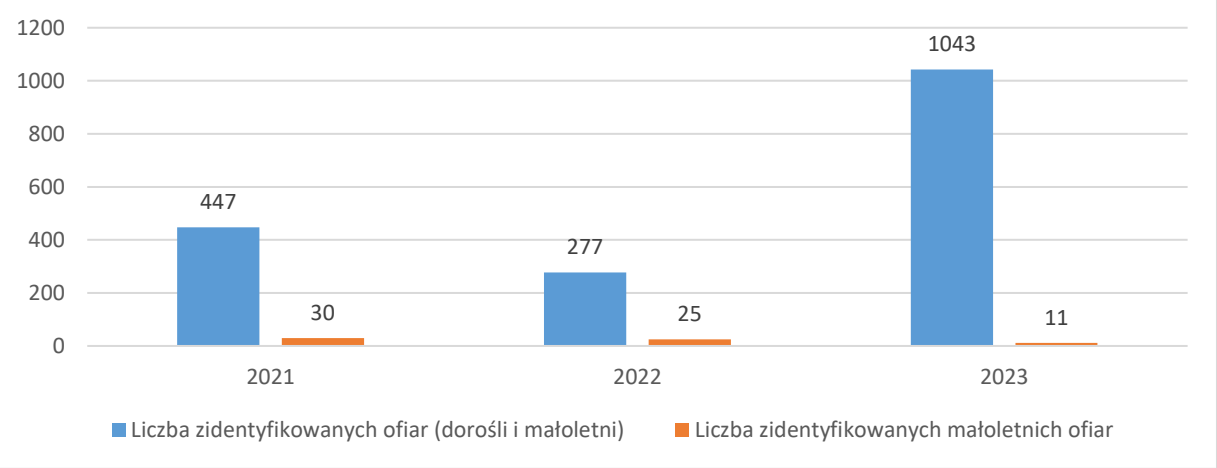

Liczba osób pokrzywdzonych z podziałem na kraj pochodzenia w latach 2021–2023

dane Prokuratury Krajowej

Kraj pochodzenia ofiar:	2021	2022	2023
Białoruś		1	2
Bułgaria	1		
Etiopia			1
Filipiny	10		4
Gruzja			12
Gwatemala		35	75
Gwinea		1	
Honduras		1	1
Indie	1		
Jemen	6		

Kamerun	1	1	
Kolumbia	17	44	125
Kongo	2	3	4
Litwa			1
Łotwa		1	1
Maroko	5	4	
Mauretania			1
Meksyk	5	25	22
Mołdawia	50		55
Papua Nowa Gwinea	1		
Peru	4	8	1
Polska	318	95	680
Rumunia	19		
Rosja		1	5
Sierra Leone		2	
Słowacja		1	1
Syria	1		
Ukraina	5	17	14
Wenezuela		37	32
Wietnam	1		6

Kraje Europy

Kraje Ameryki Łacińskiej

3. Zgodność programu z aktami prawa krajowego i międzynarodowego

Polska nieustannie dąży do optymalizacji krajowego systemu monitorowania i przeciwdziałania handlowi ludźmi, jak i wsparcia i ochrony ofiar, a także do całkowitego wypełnienia zobowiązań internacjonalnych poprzez transpozycję międzynarodowych przepisów. W czerwcu 2024 r. Polska została ponownie zakwalifikowana do pierwszej grupy państw (tzw. Tier 1), co oznacza, że rząd Rzeczpospolitej Polski w pełni spełnia minimalne standardy w zakresie walki z handlem ludźmi, które zostały określone w amerykańskiej ustawie o ochronie ofiar handlu ludźmi (Trafficking Victims Protection Act - TVPA).

3.1. Prawo polskie

W Polsce nie istnieje jeden akt prawny, który regulowałby przepisy z zakresu przeciwdziałania handlowi ludźmi, karania i ściągania sprawców, jak i zapewnienia wsparcia i ochrony ofiarom tego przestępstwa. Definicja została określona w kodeksie karnym w sposób następujący:

§ 22. Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:
1) przemocy lub groźby bezprawnej,
2) uprowadzenia,
3) podstępu,
4) wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,

5) nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności,
6) udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą – w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy. Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w pkt 1–6.

Inne kwestie, nierozerwalnie związane z problematyką handlu ludźmi, zostały uregulowane m.in. w następujących przepisach:

- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postepowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1745),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 223),
- ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych (Dz. U. z 2016 r. poz. 325),
- ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 633, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1534),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1206),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Przepisy wprowadzające kodeks karny (Dz. U. poz. 554, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214),
- ustawa z dnia 9 maja 2018 r. o przetwarzaniu danych dotyczących przelotu pasażera (Dz. U. z 2022 r. poz. 1441),
- Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji a Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji w sprawie współpracy w zakresie dobrowolnych powrotów cudzoziemców opuszczających terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sporządzone w Warszawie dnia 12 lipca 2005 r. (M.P. z 2006 r. poz. 46).

W odniesieniu do dużej liczby krajowych aktów prawnych regulujących kwestie przeciwdziałania handlowi ludźmi oraz wsparcia i ochrony ofiar warto nadmienić, że w 2023 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zleciło Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości przeprowadzenie analizy zasadności stworzenia w polskim porządku prawnym ustawy o przeciwdziałaniu handlowi ludźmi. Przeprowadzenie analizy wynikało bezpośrednio z konieczności realizacji zadania wpisanego do Krajowego Planu Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2022-2024.
Analiza wykazała, że system polskich regulacji odnoszących się do handlu ludźmi jest kompletny i spójny, a zgodność polskiego porządku prawnego z prawem międzynarodowym obowiązującym Polskę utrzymana jest na wysokim poziomie. Co do samej zasadności stworzenia odrębnej ustawy, analiza wskazała, że uchwalenie odrębnej ustawy odnoszącej się do przeciwdziałania i zwalczania zjawiska handlu ludźmi polegałoby w dużej mierze na stworzeniu aktu prawnego stanowiącego kompilację już obowiązujących regulacji. Niemniej jednak jedną z konkluzji przeglądu było rozważenie wprowadzenia zmiany w postaci utworzenia syntetycznej i kompleksowej ustawy, która mogłaby regulować wyłącznie zagadnienia związane z przeciwdziałaniem handlowi ludźmi w zakresie sposobów i procedur wykrywania ofiar (a nie sprawców) oraz sposobów i procedur udzielania pomocy ofiarom handlu ludźmi.

3.2. Regulacje prawa międzynarodowego

Polska jako członek organizacji międzynarodowych jest stroną wielu regulacji prawa międzynarodowego poświęconego kwestiom przeciwdziałania handlowi ludźmi oraz wsparcia i ochrony ofiar, tj.:

- Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi (Dz. U. z 2009 r. poz. 107),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz. Urz. UE L 101 z 15.4.2011, str. 1),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1712 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 2024/1712 z 24.06.2024),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57),
- Dyrektywa Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami (Dz. Urz. UE L 261 z 06.08.2004, str. 3),
- Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2005 r. poz. 160),
- Protokół przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości

zorganizowanej, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r. (Dz. U. z 2005 r. poz. 162),

- Konwencja w sprawie zwalczania handlu ludźmi i eksploatacji prostytucji (Dz. U. z 1952 r. poz. 278),
- Konwencja nr 182 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca zakazu i natychmiastowych działań na rzecz najgorszych form pracy dzieci, przyjęta w Genewie dnia 17 czerwca 1999 r. (Dz. U. z 2004 r. poz. 1474),
- Konwencja nr 105 Międzynarodowej Organizacji Pracy o zniesieniu pracy przymusowej, przyjęta w Genewie dnia 25 czerwca 1957 r. (Dz. U. z 1959 r. poz. 240),
- Konwencja nr 29 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca pracy przymusowej lub obowiązkowej, przyjęta w Genewie dnia 28 czerwca 1930 r. (Dz. U. z 1959 r. poz. 122),
- Protokół do Konwencji nr 29 dotyczącej pracy przymusowej z 1930 r., przyjęty w Genewie dnia 11 czerwca 2014 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1418),
- Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. poz. 526, z późn. zm.),
- Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjęty w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r. (Dz. U. z 2007 r. poz. 494),
- Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zakazu produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej na rynku unijnym.

4. Ocena Krajowego Planu Działań za lata 2022-2024 i wyniki ewaluacji

W ramach przyjętego w dniu 17 listopada 2021 r. przez Radę Ministrów Krajowego Planu Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2022-2024, wyodrębnionych zostało VII obszarów działań:

Działanie I – koordynacja działań

Handel ludźmi jest przestępstwem wieloczynowym i wieloetapowym, dlatego też sprawna koordynacja działań instytucji rządowych i pozarządowych zaangażowanych w walkę z przestępstwem oraz ochronę ofiar jest kluczowa.

Działanie II – działania prewencyjne

Z uwagi na fakt, że w przypadku przeciwdziałania przestępstwu, jakim jest handel ludźmi, nadrzędne znaczenie ma podnoszenie świadomości na temat istnienia ryzyka oraz zagrożeń, jakie ze sobą niesie, większość realizowanych w tym punkcie działań miała charakter szkoleniowo-informacyjny.

Działanie III – wsparcie i ochrona ofiar

Istotnym elementem walki z handlem ludźmi jest zabezpieczenie ofiar tego przestępstwa oraz ich potrzeb. W Polsce istnieje skoordynowany system wsparcia i opieki ofiar handlu ludźmi zapewniający specjalistyczną ofertę pomocy i jednolity tryb postępowania w takich przypadkach. Najistotniejszym jego elementem jest zadanie publiczne pn. *Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi* (KCIK) powierzane organizacjom pozarządowym przez

Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. System ten ma również zastosowanie do osób uciekających z Ukrainy, które mogą stać się ofiarami/domniemanymi ofiarami handlu ludźmi.
Celem KCIK jest zabezpieczenie potrzeb ofiar handlu ludźmi – obywateli polskich, Unii Europejskiej i państw trzecich bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną czy też jakąkolwiek inną cechę prawnie chronioną oraz pomoc osobom zagrożonym procederem. Zadanie obejmuje:

- prowadzenie całodobowego telefonu zaufania dla ofiar i świadków handlu ludźmi oraz prowadzenie telefonicznego poradnictwa prewencyjnego dla przypadków indywidualnych[7],
- zapewnienie podstawowych potrzeb życiowych, interwencja kryzysowa oraz pomoc w reintegracji,
- organizacja i zapewnienie bezpiecznych miejsc zakwaterowania/schronienia dla ofiar handlu ludźmi,
- konsultacje dla instytucji państwowych i samorządowych w zakresie pracy z ofiarami handlu ludźmi, w tym dla instytucji/podmiotów świadczących pomoc ofiarom.

Działanie IV – ściganie przestępstwa handlu ludźmi

Praca przymusowa jest najczęściej identyfikowaną formą handlu ludźmi w ostatnich latach w Polsce. Wiele zadań zawartych w tym działaniu ukierunkowanych było na kontrolę legalności zatrudnienia cudzoziemców oraz podnoszenie świadomości przedstawicieli instytucji działających w tym obszarze.

Działanie V – działania szkoleniowe

Działania szkoleniowe realizowane cyklicznie na poziomie centralnym jak i regionalnym przez podmioty odpowiedzialne za ich realizację kierowane były do: funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej, prokuratorów, kuratorów sądowych, sędziów, pracowników pomocy społecznej, polskiego personelu konsularnego, pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców, inspektorów pracy.

Działanie VI – badania dot. handlu ludźmi / ewaluacja działań

Handel ludźmi jest przestępstwem transgranicznym. Wzmocnienie współpracy z krajami regionu, krajami pochodzenia ofiar oraz organizacjami międzynarodowymi jest niezbędne w skutecznym przeciwdziałaniu temu zjawisku. Warto podkreślić, że walka z handlem ludźmi coraz częściej identyfikowana jest przez instytucje międzynarodowe (UE, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie) jako priorytet, dlatego też efektywna realizacja zadań przez Polskę – kraju pochodzenia, tranzytu oraz docelowego ofiar, była i jest niezwykle istotna.

Działanie VII – zmiany legislacyjne

Skuteczność działań w dużej mierze zależy od ich dostosowania do aktualnie panujących warunków i trendów. Systematyczna rewizja i nowelizacja przepisów dot. handlu ludźmi oraz narzędzi i materiałów wykorzystywanych przez interesariuszy jest stałym elementem podejmowanych działań.

W ramach ostatniej ewaluacji KPD przeprowadzonej na podstawie zarządzenia nr 392 Prezesa Rady Ministrów ocenie poddano działania realizowane w 2023 r. Wnioski z raportu za rok 2023 wskazują, że:

[7] Komunikacja z beneficjentem odbywa się przy użyciu różnych kanałów komunikacji, m.in. korespondencji tradycyjnej, korespondencji mailowej, komunikatorów WhatsApp, Viber, Messenger.

- Poszczególne jednostki administracji centralnej oraz inne instytucje i organizacje pozarządowe dobrowolnie zaangażowane w działania przeciwko handlowi ludźmi w Polsce, w celu efektywnego przeciwdziałania handlowi ludźmi i wspierania ofiar tego przestępstwa, kierowały się aktualnymi trendami towarzyszącymi temu zjawisku (napływ uchodźców wojennych, ryzyko wystąpienia przypadków pracy przymusowej).
- Wykorzystywanie osób do pracy przymusowej jest od kilku lat dominującą formą handlu ludźmi w Polsce. Zwiększona liczba osób migrujących do Polski wskazuje na wzrost popytu na pracę w takich sektorach jak rolnictwo, budownictwo czy prace sezonowe. Warto podkreślić, że rosnący popyt na pracę przyczynia się do wzrostu ryzyka wykorzystywania migrantów w pracy, dlatego też, wiele działań podejmowanych w ramach KPD kierowanych było do osób młodych, bezrobotnych i poszukujących pracy, a także inspektorów pracy i agencji zatrudnienia.
- Z uwagi na fakt, że w przypadku przeciwdziałania przestępstwu, jakim jest handel ludźmi, kluczowe znaczenie ma podnoszenie świadomości na temat istnienia ryzyka oraz zagrożeń jakie ze sobą niesie, większość zrealizowanych działań miała charakter szkoleniowo-informacyjny. W okresie sprawozdawczym kontynuowane były szkolenia cykliczne kierowane m.in. do funkcjonariuszy służb mundurowych, pracowników wymiaru sprawiedliwości, pracowników socjalnych, personelu konsularnego oraz innych osób zatrudnionych w sektorach narażonych na kontakt z handlem ludźmi lub jego ofiarami.
- Poza prewencją, właściwą identyfikacją oraz ochroną ofiar bardzo istotne jest skuteczne ściganie przestępstwa i koordynacja działań (handel ludźmi jest przestępstwem wielowymiarowym, transgranicznym). W tym celu Polska wzmacniała współpracę z krajami regionu, krajami pochodzenia ofiar oraz organizacjami międzynarodowymi.

5. Kierunki działań na lata 2025-2027

Przeciwdziałanie handlowi ludźmi – krajowy priorytet w UE

Intensyfikacja działań związanych z przeciwdziałaniem handlowi ludźmi, skuteczne ściganie przestępców oraz wsparcie i ochrona ofiar stają się coraz istotniejszymi elementami polityki bezpieczeństwa instytucji i organizacji międzynarodowych na całym świecie. Problematyka ta jest priorytetowo traktowana również przez Polskę czego dowodem jest wyznaczenie przeciwdziałania handlowi ludźmi jako jednego z elementów w priorytetach horyzontalnych Polski na prezydencję w Radzie UE, która trwać będzie przez pierwszą połowę 2025 r.

Co więcej, do połowy 2026 r. Polska będzie musiała transponować do prawa krajowego Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1712 w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar.

Prezydencja w Radzie Państw Morza Bałtyckiego

Okres obowiązywania nowego Krajowego Planu Działań zbiegnie się z istotnymi dla Polski międzynarodowymi wydarzeniami. Oprócz prezydencji w Radzie UE, Polska 1 lipca 2025 r. obejmie również roczną prezydencję w Radzie Państw Morza Bałtyckiego[8]. Przewodnictwo będzie okazją do pogłębienia partnerstwa, wymiany doświadczeń i zwiększenia zaangażowania podmiotów

[8] W ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego funkcjonuje Grupa Zadaniowa ds. Handlu Ludźmi, która została powołana w 2006 r. i stanowi ważne forum wymiany informacji, doświadczeń i dobrych praktyk w celu wspólnego przeciwdziałania handlowi ludźmi, a także wzmacniania pomocy i wsparcia ofiar tego przestępstwa w regionie.

międzynarodowych w skuteczną walkę z handlem ludźmi, przestępstwem transgranicznym, w walce z którym współpraca międzynarodowa odgrywa kluczową rolę.

Rada Europy – GRETA

Polska zobowiązana jest do 16 czerwca 2025 r. implementować rekomendacje wynikające z raportu Grupy Ekspertów ds. Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi (GRETA), której głównym zadaniem jest ocena wdrażania Konwencji Rady Europy przez państwa będące sygnatariuszem Konwencji. Przed rozpoczęciem czwartej już rundy ewaluacyjnej, państwa, w tym również Polska, będą musiały przedstawić stan realizacji zawartych po ostatniej ocenie wniosków opublikowanych w formie rekomendacji. Polska otrzymała sugestię m.in. podjęcia dodatkowych wysiłków w celu zagwarantowania dostępu do pomocy prawnej i bezpłatnej pomocy prawnej dla ofiar handlu ludźmi, zagwarantowania skutecznego dostępu do odszkodowań dla ofiar handlu ludźmi, podjęcia dalszych środków w celu wzmocnienia reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych o handel ludźmi, zapewnienie stosowania środków ochrony wobec wszystkich dzieci będących ofiarami handlu ludźmi, w tym dzieci w wieku 15 lat i starszych, podjęcia dodatkowych środków w celu skutecznego zapobiegania, wykrywania i zwalczania handlu ludźmi do celów pracy przymusowej, przeprowadzenia przeglądu przepisów w celu zapewnienia, że oceny ryzyka przed wydaleniem, przed wszystkimi przymusowymi wydaleniem z Polski, w pełni uwzględniają ryzyko handlu ludźmi lub ponownego handlu ludźmi oraz poprawy identyfikacji i pomocy dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi.

W trzeciej rundzie ewaluacyjnej zostały również docenione dotychczasowe starania polskiego rządu w zakresie przyjęcia Krajowego Planu Działania Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2022-2024, zwiększenia finansowania na zadanie publiczne pn. *Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi*, wzmocnienia współpracy międzynarodowej w celu zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi, zwiększenie sankcji za popełnienie przestępstwa handlu ludźmi czy wprowadzenie zezwolenia na pobyt dla dzieci będących ofiarami handlu ludźmi niezależnie od ich współpracy z organami ścigania.

Zwiększenie świadomości nt. zjawiska handlu ludźmi

Nie istnieje jeden profil ofiary. Pokrzywdzonym przestępstwem handlu ludźmi może zostać każdy bez względu na wiek, płeć czy pochodzenie. Jednak pewne czynniki, takie jak długotrwały brak zatrudnienia czy zadłużenie, zwiększają niebezpieczeństwo stania się ofiarą handlu ludźmi. Wysokie ryzyko dotyczy również osób młodych, kończących szkołę i poszukujących pracy. Stąd też wiele zadań przewidzianych w KPD skierowanych jest do tych grup osób, jak również instytucji oświatowo-wychowawczych i urzędów pośrednictwa pracy. Skuteczne przeciwdziałanie handlowi ludźmi opiera się głównie na działaniach o charakterze prewencyjnym. Podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat zjawiska handlu ludźmi i szerzenie informacji na temat ryzyka jakie ze sobą niesie, to kluczowe elementy tych działań.

Zwiększenie kompetencji

Z uwagi na trudności dowodowe wiele postępowań zmierzających do ukarania sprawców procederu kończy się umorzeniem. Celem nowego KPD jest dalsze podnoszenie kompetencji osób zaangażowanych w walkę z handlem ludźmi i zwiększenie efektywności krajowego systemu poprzez wprowadzanie nowych rozwiązań legislacyjnych oraz opracowywanie pomocnych programów i narzędzi.

Działania

Część I

Koordynacja działań

I.1 Organizacja spotkań członków Międzyresortowego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi oraz grup roboczych powołanych w ramach Zespołu.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z członkami Międzyresortowego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba zorganizowanych spotkań / liczba osób, które wzięły w nich udział

I.2 Organizacja spotkań członków Wojewódzkich Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Wojewódzkimi Zespołami ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba zorganizowanych spotkań / liczba osób, które wzięły w nich udział

Część II

Działania prewencyjne

II.1 Działania edukacyjno-informacyjne poruszające problematykę handlu ludźmi, skierowane do ogółu społeczeństwa, w tym kampanie informacyjne.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z zainteresowanymi instytucjami, organizacjami, Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej w zakresie swoich właściwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba zorganizowanych wydarzeń/kampanii

II.2 Opracowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych na temat zjawiska handlu ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska handlu dziećmi, w tym przygotowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych do wykorzystania przez nauczycieli i uczniów, a także kadrę psychologiczną i pedagogiczną szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz innymi zainteresowanymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, a także Komendą Główną Policji i Komendą Główną Straży Granicznej w zakresie swoich właściwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: nakład materiałów do dystrybucji

II.3 Upowszechnienie wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi, zwłaszcza pracy przymusowej, wśród młodzieży szkolnej i studentów oraz osób poszukujących pracy poprzez organizację spotkań informacyjnych.

Odpowiedzialni za realizację: Wojewódzkie Zespoły ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, a szczególnie kuratorzy oświaty, służby porządku publicznego, okręgowe inspektoraty pracy, wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej w zakresie swoich właściwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba odbytych spotkań / liczba uczestników spotkań

II.4 Organizacja ogólnopolskiego konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży dotyczącego społeczeństwa informatycznego i wyzwań jakie stawia obecna era cyfrowa, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i zagrożeń wynikających z procederu handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Wojewódzkie Zespoły ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkół biorąca udział w konkursie / liczba uczestników konkursu

II.5 Organizacja obchodów Europejskiego Dnia przeciwko Handlowi Ludźmi m. in. w szkołach policyjnych i ośrodkach szkolenia Straży Granicznej, a także podległych im jednostkach organizacyjnych oraz wśród młodzieży szkolnej, jak również organizacja konferencji.

Odpowiedzialni za realizację: członkowie Zespołu, Wojewódzkie Zespoły ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej w zakresie swoich właściwości oraz szkoły Policji i Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba wydarzeń / liczba uczestników

II.6 Upowszechnianie wiedzy i narzędzi mających na celu identyfikację i ochronę dzieci przed wykorzystywaniem i wyzyskiwaniem seksualnym w turystyce w ramach standardów ochrony małoletnich.

Odpowiedzialni za realizację: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę przy wsparciu Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Sprawiedliwości i Policji w zakresie swoich właściwości.

Termin: 2025–2027

Mierniki: liczba wydarzeń edukacyjnych i liczba osób uczestniczących w wydarzeniach edukacyjnych dla branży hotelarsko –turystycznej

II.7 Wzmocnienie współpracy z instytucjami organizującymi targi pracy celem upowszechnienia wiedzy o handlu ludźmi oraz popularyzacji zasad postępowania, które służą minimalizacji ryzyka wystąpienia tego zjawiska.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewódzkie Zespoły ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy, Ochotnicze Hufce Pracy oraz zainteresowane instytucje, a także Komenda Główna Policji i Komenda Główna Straży Granicznej, w zakresie swoich właściwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba instytucji organizujących targi pracy z którymi nawiązano współpracę oraz liczba targów pracy przy których nawiązano współpracę

II.8 Budowanie świadomości zagrożenia wyzyskiem i pracą przymusową np. poprzez spotkania i akcje edukacyjno – informacyjne, dystrybucję materiałów promocyjnych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewódzkie Zespoły ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy, Ochotnicze Hufce Pracy, we współpracy ze sobą i w zakresie swoich właściwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba akcji / wydarzeń

II.9 Opracowanie materiałów informacyjnych oraz realizacja spotkań informacyjnych i warsztatów dla przedsiębiorców z zakresu procedur należytej staranności w obszarze praw człowieka w biznesie. Działania uwzględniać będą problematykę zjawiska handlu ludźmi do pracy przymusowej oraz obowiązków przedsiębiorstw w świetle nowych przepisów dotyczących rozwijania procedur należytej staranności w obszarze środowiska i praw człowieka.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej we współpracy z innymi resortami oraz partnerami zewnętrznymi współpracującymi w ramach Grupy roboczej ds. należytej staranności.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba przedsiębiorstw uczestniczących w wydarzeniach oraz objętych dystrybucją materiałów informacyjnych

II.10 Opracowanie treści informującej o zjawisku handlu ludźmi, które będą wyświetlane na tablicach LED znajdujące się na przejściach granicznych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Komendą Główną Policji i Komendą Główną Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: przekazanie materiału Wojewódzkim Zespołom ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi

II. 11 Organizacja konferencji nt. przeciwdziałania pracy przymusowej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Komendą Główną Policji i Komendą Główną Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba akcji / wydarzeń

II.12 Organizacja szkoleń dla podmiotów prowadzących działalność agencji pośrednictwa pracy i pracy tymczasowej w zakresie zgodnego z przepisami prowadzenia agencji zatrudnienia i powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom.

Odpowiedzialni za realizację: Państwowa Inspekcja Pracy we współpracy z instytucjami partnerskimi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń/liczba uczestników

II.13 Stworzenie wielokanałowych i nowoczesnych systemów informowania dla cudzoziemców i pracodawców, w tym w ramach kampanii informacyjnej Państwowej Inspekcji Pracy służącej eliminowaniu nieprawidłowości na rynku pracy na szkodę cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce.

Odpowiedzialni za realizację: Państwowa Inspekcja Pracy we współpracy z instytucjami partnerskimi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba działań w kampanii i jednostkowych odbiorców z grup docelowych

II.14 Budowanie zdolności państw partnerskich do zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi poprzez podejmowanie działań prewencyjnych w państwach pochodzenia ofiar.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z zainteresowanymi instytucjami/organizacjami, Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba zorganizowanych wydarzeń/kampanii

Część III

Wsparcie i ochrona ofiar

III.1 Organizacja i monitorowanie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi".

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin 2025-2027

Miernik: liczba osób, którym udzielono wsparcia

III.2 Opracowanie katalogu uprawnień przysługujących ofierze handlu ludźmi i jego tłumaczenie na języki ofiar oraz publikacja.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin: 2025-2027

Miernik: opracowanie katalogu

III.3 Analiza obowiązujących przepisów prawnych z zakresu dochodzenia odszkodowania od sprawcy czynu/dochodzenia kompensaty od państwa.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: opracowana analiza

III.4 Pomoc w dobrowolnym powrocie i reintegracji dla osób uznanych w Polsce za ofiary handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: ilość beneficjentów

Część IV

Ściganie przestępstwa handlu ludźmi

IV.1 Organizacja spotkań przedstawicieli Państwowej Inspekcji Pracy z przedstawicielami Straży Granicznej w sprawach dotyczących problematyki handlu ludźmi i pracy przymusowej.

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy, Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba wspólnych działań prowadzonych przez Państwową Inspekcję Pracy i Straż Graniczną

IV.2 Kontrole Państwowej Inspekcji Pracy w sprawach dotyczących legalności powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom, a w przypadku szczególnego wyzysku i pracy przymusowej z udziałem Straży Granicznej.

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy, Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: Liczba kontroli prowadzonych przez Państwową Inspekcję Pracy

IV.3 Wzmocnienie potencjału Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie eliminowania nielegalnego powierzania i wykonywania pracy przez cudzoziemców, w tym w ramach wyzysku i pracy przymusowej, poprzez transfer wiedzy eksperckiej w toku szkoleń doskonalących, w tym realizowanych ze środków zewnętrznych.

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy, ew. Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba wspólnych szkoleń doskonalących prowadzonych przez Państwową Inspekcję Pracy w które angażowane były właściwe służby

IV.4 Opracowanie koncepcji systemu szacowania ryzyka powierzania pracy nielegalnej z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komunikacji i wymiany informacji w oparciu o dane pozostające w dyspozycji różnych służb dla ograniczenia niedozwolonych praktyk stosownych przez podmioty powierzające pracę cudzoziemcom.

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy.

Termin: 2025-2027

Miernik: Poziom opracowania określonych elementów składowych koncepcji (w %)

IV.5 Spotkania z polskimi oficerami łącznikowymi oraz akredytowanymi w Polsce w celu wzmocnienia współpracy i wymiany informacji w zakresie zwalczania zjawiska handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba spotkań

IV.6 Opracowanie optymalnego schematu zbierania danych w zakresie realizowanych postępowań o handel ludźmi oraz wyroków sądowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji z udziałem Komendy Głównej Straży Granicznej, Komendy Głównej Policji w tym Centralnego Biura Śledczego Policji i Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, Prokuratury Krajowej, Ministerstwa Sprawiedliwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: opracowanie schematu

IV.7 Opracowanie wytycznych i wskaźników określających/identyfikujących czynności sprawcze, stanowiących uzupełnienie algorytmów identyfikacji domniemanych ofiar handlu ludźmi, oraz wytycznych wypracowanych dla inspektorów pracy.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Komendą Główną Policji i Komendą Główną Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027.

Miernik: opracowanie i wdrożenie wytycznych

Część V

Działania szkoleniowe

V.1 **Warsztaty dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, prokuratorów, dotyczące współpracy w zakresie ścigania sprawców przestępstw handlu ludźmi, wymiany doświadczeń, najlepszych praktyk oraz analizy orzecznictwa w sprawach o handel ludźmi.**

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Prokuraturą Krajową i organizacjami pozarządowymi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba warsztatów / liczba uczestników

V.2 **Warsztaty szkoleniowe dla policjantów z komórek organizacyjnych Policji właściwych do walki z handlem ludźmi komend wojewódzkich/Stołecznej Policji i Centralnego Biura Śledczego Policji celem wymiany doświadczeń i informacji.**

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba warsztatów / liczba uczestników

V.3 **Warsztaty szkoleniowe dla koordynatorów z komend miejskich policji/komend rejonowych policji/komend powiatowych policji oraz dla funkcjonariuszy służby prewencyjnej dotyczące problematyki handlu ludźmi, w szczególności dotyczącej małoletnich.**

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba warsztatów / liczba uczestników

V.4 **Szkolenia dla funkcjonariuszy Straży Granicznej w ramach kompleksowego systemu szkoleń na temat problematyki handlu ludźmi, w szczególności dotyczącej małoletnich.**

Odpowiedzialna za realizację: Wyższa Szkoła Straży Granicznej w Koszalinie, Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba przeszkolonych osób

V.5 **Warsztaty szkoleniowe poświęcone kryminalistycznym, kryminologicznym i prawnym aspektom handlu ludźmi dla kuratorów sądowych, sędziów i prokuratorów.**

Odpowiedzialni za realizację: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.6 **Szkolenie „Handel ludźmi" kierowane do sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury z metodyki prowadzenia postępowań w sprawie o handel ludźmi w celu zwiększenia ich efektywności, sytuacji prawnej pokrzywdzonych i ich roli w prowadzonych postępowaniach z uwzględnieniem różnic kulturowych, a także współpracy międzynarodowej w tym zakresie.**

Odpowiedzialni za realizację: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.7 **Realizowanie tematyki handlu ludźmi (w ramach modułu przestępstw przeciwko wolności) w ramach aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej.**

Odpowiedzialni za realizację: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba przeszkolonych aplikantów

V.8 Specjalistyczne szkolenia m. in. dla pracowników pomocy społecznej i ośrodków interwencji kryzysowej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz inne zainteresowane instytucje.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.9 Warsztaty szkoleniowe nt. zjawiska handlu ludźmi dla polskiego personelu konsularnego krajów docelowych polskich ofiar handlu ludźmi identyfikowanych za granicą.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Zagranicznych we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendą Główną Straży Granicznej, Komendą Główną Policji oraz organizacjami pozarządowymi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.10 Szkolenia dla pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców przeprowadzających wywiady z osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową i pracującymi w ośrodkach dla cudzoziemców w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Urząd ds. Cudzoziemców we współpracy z zaproszonymi instytucjami.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.11 Szkolenia dla inspektorów pracy nt. zjawiska handlu ludźmi do pracy przymusowej.

Odpowiedzialni za realizację: Państwowa Inspekcja Pracy we współpracy z zaproszonymi instytucjami.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.12 Warsztaty i szkolenia członków Wojewódzkich Zespołów do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, pracowników Urzędów Wojewódzkich zajmujących się legalizacją pobytu oraz Straży Gminnej i Straży Miejskiej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.13 Warsztaty i szkolenia dla operatorów numerów alarmowych w centrach powiadamiania ratunkowego.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.14 Warsztaty i szkolenia dla pracowników urzędów pracy (doradców zawodowych i pośredników pracy).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz instytucjami partnerskimi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.15 **Szkolenia dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej i prokuratorów, dotyczące rozpoznawania przestępstwa handlu ludźmi, identyfikacji ofiar (kontynuacja) oraz pracy z domniemaną ofiarą w trakcie czynności, z uwzględnieniem psychologicznej sytuacji ofiary (*victim centered approach*).**
Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji we współpracy z Komendą Główną Policji i Komendą Główną Straży Granicznej.
Termin: 2025-2027
Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.16 **Szkolenia dla pracodawców, zatrudniających migrantów, przy użyciu narzędzi wypracowanych przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji: IRIS koncentrujące się na standardach etycznej rekrutacji, obejmujących m.in. zasadę wyeliminowania opłat dla pracowników migrujących, oraz *Labour Migration Process Mapping* (Mapowanie Procesu Migracji Zarobkowej) pomagające w rozpoznawaniu i identyfikowaniu ryzyka związanego z wykorzystaniem pracowników w łańcuchach dostaw oraz wsparciem dla mechanizmu składania skarg i dostępu do środków odwoławczych.**
Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji.
Termin: 2025-2027
Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.17 **Działania szkoleniowo-informacyjne: Doradztwo prawne dla pracowników cudzoziemskich z zakresu obowiązujących regulacji prawa pracy, oraz funkcjonowania mechanizmu skargowego dla pokrzywdzonych pracowników, dostępne, jako minimum, w językach angielskim, hiszpańskim, rosyjskim i ukraińskim.**
Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji.
Termin: 2025-2027
Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.18 **Szkolenia dla pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej oraz pracowników systemu pieczy zastępczej z zakresu opieki nad dziećmi cudzoziemskimi oraz zagrożeniami związanymi z wykorzystaniem dzieci cudzoziemskich w handlu ludźmi.**
Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji.
Termin: 2025-2027
Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.19 **Szkolenie dla pracowników organizacji pozarządowych i instytucji zajmujących się wsparciem migrantów.**
Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej.
Termin: 2025-2027
Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.20 **Szkolenie dla pracowników służby więziennej nt. zjawiska handlu ludźmi.**
Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
Termin: 2025-2027
Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

V.21 **Realizacja kształcenia dotyczącego handlu ludźmi oraz pracy przymusowej, realizowanego w ramach modułu I szkoleń specjalizacyjnych dla pielęgniarek i położnych we wszystkich dziedzinach kształcenia; kształcenie ratowników medycznych.**
Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Zdrowia we współpracy i instytucjami partnerskimi.
Termin: 2025-2027
Miernik: liczba szkoleń / przeszkolonych osób

Część VI

Badania dot. problematyki handlu ludźmi / Ewaluacja działań

VI.1 Opracowywanie i upowszechnianie analiz ilościowych i jakościowych dotyczących przestępstwa handlu ludźmi, w tym corocznych raportów na temat handlu ludźmi w Polsce.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba analiz

VI.2 Opracowywanie i upowszechnianie raportów i wkładów do raportów dla KE, Rady Europy (GRETA) oraz innych instytucji międzynarodowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej, Ministerstwem Sprawiedliwości, Prokuraturą Krajową, Głównym Inspektoratem Pracy, Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz innymi instytucjami/organizacjami, zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba opracowanych informacji – wkładów do raportów i opracowań

VI.3 Monitoring sytuacji ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2025-2027

Miernik: opracowana analiza

VI.4 Kontynuacja i rozwój współpracy międzynarodowej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba działań (w tym spotkań międzynarodowych)

VI.5 Uwzględnienie problematyki zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi w działaniach na rzecz budowania zdolności do zarządzania tymi zjawiskami w partnerskich państwach trzecich zgodnie z podjętymi przez Polskę zobowiązaniami (Procesy Praski, Budapeszteński, Rabacki, Chartumski, Partnerstwa na rzecz mobilności itp.).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin: 2025-2027

Miernik: liczba szkoleń / liczba uczestników

VI.6 Analiza problematyki właściwej oceny prawno-karnej przestępstw zmuszania do prostytucji osób małoletnich, nakłaniania ich do prostytucji, czerpania korzyści z uprawiania prostytucji przez osoby małoletnie jak również wykorzystywania w żebractwie osób małoletnich w odniesieniu do handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości.

Termin: 2025-2027

Miernik: opracowana analiza

Część VII
Zmiany legislacyjne

VII.1 Rewizja oraz ewentualna nowelizacja przepisów z zakresu zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, w tym przepisów dotyczących zjawiska pracy przymusowej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej.

Termin: 2025-2027

Miernik: nowelizacja przepisów

VII.2 Przeprowadzenie procesu legislacyjnego w zakresie stworzenia ustawy o przeciwdziałaniu handlowi ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości, Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej, Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, Urzędem do Spraw Cudzoziemców oraz innymi współpracującymi instytucjami.

Termin: 2025-2027

Miernik: Wejście w życie ustawy

VII.3 Implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1712 zmieniającej dyrektywę 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Zdrowia.

Termin: 15 lipca 2026 r.

Miernik: stopień implementacji dyrektywy

VII.4 Analiza zasadności ustanowienia w Polsce Krajowego Sprawozdawcy ds. Handlu Ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich.

Termin: 2025-2027

Miernik: opracowana analiza